

J. N. Hansen: Ja, hvad angaaer Sagens nærværende Stilling, da kan jeg ikke andet end i Gæt og Altvilighed, hvad den ærede Rigsdagsmand for Maribo Amts 4de Valgkreds har udtalt. Jeg troer heller ikke, at denne Sags nuværende Stilling staaer i mindste directe Forbindelse med hvad der tildrog sig i den Tid, hvorom den ærede Cultusminister i Aften har udtalt sig; men Sagen er i og for sig almeenvigtig, og jeg troer, at Storkedelen af Medlemmerne af nærværende Thing, som interesserer sig for den, ikke hører til dem, som i den Tid deeltog i Bevægelserne. For ikke at blive misforstaaet, skal jeg strax yttre, at jeg ikke hører til deres Tal, da jeg tværtimod tog en meget levende og virksom Deel i Begivenhederne. Det er ogsaa det, som gjør, at jeg for Diebliffet under Sagens nærværende Stilling vil tilføie et Par Ord. Efter min Overbeviisning forholder det sig med, hvad der skete dengang, ganske paa samme Maade, som med det, der i en senere Tid skete med Hensyn til Brugen af Pressen. I begge disse Retninger var det Regjeringen — nærmest Cancelliet —, som holdt Tøilerne saa stramt, at Folk ingenlunde kunde finde sig vel under et saa strengt Regimente. Man forsøgte derfor i begge Retninger, i de forskjellige Retninger, hvori det var muligt, at komme ud over Herredømmet af disse Tøiler. Det har ført til, hvad den kirkelige Evang angik, at man søgte at komme til en større Frihed, deels ved Sognebaandets Løsning, og deels derved, at man søgte at vise, at, naar man vilde hævde Evangen saa stærkt for Menighedens Medlemmer, saa maatte man ligesaa stærkt hævde Evangen med Hensyn til Statens Embedsmænd; men det gik desværre den Gang, som det altid gik under det Kgl. danske Cancellie, at Embedsmændene bleve undskyldte. Vi have jo hørt i Aften, at hvad Embedsmændene foretog sig dengang, naaget man indrommede, det var urigtigt, dog kun var en lille Feil, en Svaghed osv. Det er, efter en Gjennemgaaen af hele denne Tids Historie, ikke noget Gæt for dette Forhold; men det fandt ogsaa Sted med Hensyn til andre Forhold, navnlig med Hensyn til den Maade, hvorpaa Cancelliet behandlede Pressen i et noget senere Tidspunct.

Man udstedte Love, der endog satte strenge Straffe for Mangel paa „pligtshyldig“ Opmærksomhed; man vedkjendte sig, at man ikke altid kunde ophæve et Besslag, der var foranlediget af vedkommende Embedsmænd, naaget man fandt, at der ingen Grund havde været dertil, fordi man derved vilde gjøre ham tvivlsom i Udøvelsen af hans Embedsforretninger. See, det var en Maade at behandle Pressen paa, der ganske svarede til den, hvorpaa man behandlede Menighederne tidligere, naar de ønskede, at Præsterne skulde opfylde deres Pligter. Det har derfor virkelig ikke Meget at sige, at man nu her kaster Beskyldninger over paa dem, der dengang ønskede Frihed og gjorde, hvad de kunde paa lovlig Maade, for at erholde denne Frihed, istedetfor at søge den rette Grund, hvor den virkelig fandtes. Den fandtes i det Undertrykkelses-system, som man dengang vilde overføre paa det aandelige Nøre, idet man vilde kue Vedkommende ind under en verdslig Evang. Ved Siden deraf have vi i Aften hørt en Breddelse rettet mod dem, der arbejdede for Friheden, fordi de nævnte Kongeloven og Lovbogen. Hvad var imidlertid naturligere, end at de troede, ligeoverfor et saadant Herresystem, ligeoverfor et saadant juridisk Collegium, ikke at kunne støtte sig paa noget Bedre end paa Kongeloven og Lovbogen, støtte sig derpaa bedre end paa Bibelen, idet de nødvendigvis maatte troe, at Kongeloven og Lovbogen mere end Bibelen laae hiint Collegium nært som Collegium? Det skal nu ogsaa være en Anke mod dem, at de dengang holdt sig til Kongeloven og Lovbogen, — ja saamænd, — man kan ofte søge Brøden hos den Ushyldige, medens man glemmer at søge den der, hvor den virkelig er tilstede. Ligeledes have vi ogsaa hørt, at naar man dengang mødte i Kirkerne med Ritualiet for at see, om virkelig Statens Embedsmænd opfyldte deres Pligter, saa kaldes dette „at spionere“ og „Spioneri“; hvorimod, naar en Embedsmænd overtraadte sine Pligter i en overmaade høi Grad, og derefter lod dem, der paatogte denne Overtrædelse, kaste paa Hovedet ud af Kirkerne, saa er dette en undskyldelig Ting; det var selvfølgelig, det var jo kun Meningmands